

Socialstyrelsen

Stockholm 2016-12-22

Remissvar föreskrifter och allmänna råd avseende patientsäkerhetsarbete (Dnr 4.1.1-14325/2016)

Branschorganisationen Svenska Vård tackar för möjligheten att lämna svar på aktuell remiss om föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete.

Svenska Vård vill inledningsvis understryka den positiva förändring som skett när det gäller det systematiska patientsäkerhetsarbetet i och med införandet av patientsäkerhetslagen (PSL). Det gäller särskilt Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) uppdrag att sprida kunskap om möjligheter och risker till vårdgivare för att därigenom stärka patientsäkerhetsarbetet. Att fokus flyttats från individ till system och att en bättre balans mellan individens ansvar och systemperspektivet uppnåtts har varit till gagn för en stärkt patientsäkerhetskultur.

Övergripande syn

Svenska Vård ställer sig i huvudsak positiv till remissens innehåll. Vi anser att Socialstyrelsen på ett klokt sätt lyckats balansera behovet av att vårdgivare bedriver ett kontinuerligt och systematiskt patientsäkerhetsarbete samtidigt som systemperspektivet bibehålls i föreslagna föreskrifter och allmänna råd genom att betydelsen av kunskapsspridning är en bärande del. Det är dock viktigt att framhålla att det inte enbart är inom hälso- och sjukvården som patientsäkerhetslagstiftningen är relevant att tillämpa och följa upp utan även inom stora delar av omsorgen. Idag utförs uppemot 50 procent av primärvården i kommunal regi och privata utförare inom till exempel hemsjukvård har att förhålla sig till lagstiftningen på patientsäkerhetsområdet.

Ledningssystem

Ett systematiskt patientsäkerhetsarbete förutsätter att vårdgivaren har ett väl fungerande ledningssystem för att ständigt utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten. I grunden handlar det om ett styrsystem som gör det möjligt att leda, planera, kontrollera, följa upp och utvärdera verksamheten. Svenska Vård erbjuder sina medlemmar bl.a. utbildningar i systematiskt ledningsarbete, tillgång till en handledning i systematiskt kvalitetsledningsarbete och ett IT-stöd för systematiskt kvalitetsledningsarbete, Qualitivo. Verktyg som gör det möjligt för medlemmarna att

ytterligare stärka det egna patientsäkerhetsarbetet och därigenom bidra till vårdens långsiktiga utveckling.

Svenska Vård instämmer i den kritik som Riksrevisionen framför (RIR 2015:12) när det gäller Socialstyrelsens roll avseende förtydligande av begrepp och vägledning om hur gällande lagstiftning ska tillämpas i frågor som exempelvis handlar om patienters medverkan i patientsäkerhetsarbetet. Till detta ska fogas Riksrevisionens påpekande avseende behov av ett utvecklat stöd från Socialstyrelsen kring hur vårdgivare ska arbeta med ledningssystem. Här finns förbättringspotential och det är därför glädjande att Socialstyrelsen i förslaget förtydligar att det systematiska patientsäkerhetsarbetet är att betrakta som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Utredning av händelser

Svenska Vård anser att det är bra att Socialstyrelsen i förslaget gör en åtskillnad på en utrednings innehåll om det handlar om en händelse som medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada kontra motsvarande utredning av en händelse rörande en annan (icke-allvarlig) vårdskada. Det ger vårdgivaren och tillsynsmyndighet möjlighet att anpassa utredningens omfattning utifrån händelsens karaktär. Vi välkomnar även skrivningen om att det finns skäl att fokusera på positiva aspekter, till exempel vidtagna åtgärder som förhindrade eller mildrade en vårdskada.

När det gäller utredning av allvarliga vårdskador ser Svenska Vård det som positivt att Socialstyrelsen (3 kap. 5 § punkt 1-5), efter önskemål från IVO, föreslår att det ska framgå att det är beslutade åtgärder som ska redovisas samt vilka uppgifter en utredning ska innehålla. Det ger bättre förutsättningar för att IVO ska få in de underlag man anser sig behöva för sin bedömning. Något som bör leda till att behovet av att hämta in kompletterande information från vårdgivarna minskar.

Informationsskyldighet

Angående den föreslagna bestämmelsen om att utredning av en händelse som medfört vårdskada, som har sitt ursprung i en annan vårdgivares verksamhet (4 kap. 4 §), ska medföra krav på att underrätta denne om vad som inträffat: Kommunikations- och informationsöverförings-brister är otvivelaktigt reella riskområden. Det kan exempelvis handla om när sjukvården ska samverka med socialtjänsten. Svenska Vård delar synen att lärande och ett ständigt pågående förbättringsarbete inom patientsäkerhetsområdet kräver mer samverkan under vårdprocessen. Oavsett om det handlar om offentliga eller privata utförare och tycker därför att föreslagen skrivning är bra. Detta får emellertid inte stå i strid med bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt i patientsäkerhetslagen (2010:659).

När det gäller frågan om vem som ska vara anmälningsansvarig för händelser som har eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada är detta numera reglerat i lag. Svenska Vård vill dock framhålla att vi anser att det är positivt att Socialstyrelsen, i de allmänna råden, betonar att det viktiga inte är vilken position den anmälningsansvarige har, utan vilken möjlighet hen har att överblicka och påverka det systematiska patientsäkerhetsarbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Socialstyrelsen redovisar i sin konsekvensutredning kring förslagen att det inte går att ge en komplett bild av varken de samhällsekonomiska kostnaderna eller kostnaderna för berörda verksamheter. Samtidigt är bedömningen att förslaget inte medför någon konkurrensfördel för offentliga utförare kontra privata utförare då utredning av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada redan idag är ett centralt arbete inom hälso- och sjukvården samt att förslaget inte innebär inte några krav på tillstånd eller avgifter. Svenska Vård anser att Socialstyrelsens bedömning av de ekonomiska konsekvenserna i huvudsak är korrekt. Vi vill emellertid höja ett varningens finger för att företag med få anställda och mindre möjligheter att frigöra tid för administrativt arbete och implementering av förslaget kan drabbas av ökade kostnader. Det är därför viktigt att sådana eventuella negativa konsekvenser följs noga och att mångfalden av utförare värnas.

Avslutning

Svenska Vård instämmer i Socialstyrelsens bedömning när det gäller de negativa effekterna av att inte införa nya föreskrifter och allmänna råd. Det är uppenbart att nu gällande bestämmelser (SOPSFS 2005:28) inte tar utgångspunkt i varken gällande lagstiftning eller korrekt tillsynsmyndighet. En förändring behöver således komma till stånd för att undvika otydlighet och risken för att resurser i onödan tas i anspråk hos utförare inom vård och omsorg.

För Svenska Vård

Thomas af Bjur

Förbundsdirektör